

פרשת תצוה
כניסת השבת: 17:20
צאת השבת: 18:20
רבנו תם: 18:54
אופק ת"א
י"א אדר התש"פ

"עטרת מרדכי אליהו" בית תורה וחסד

בית מדרש יום וחצות לילה, לימוד משניות והזוהר הקדוש לעילוי נשמת הנפטרים, ובית תמחו לנזקקים על שם ולעילוי נשמת מו"ר מרן הראשון לציון המקובל האלקי הגה"צ הרב מרדכי אליהו זצוק"ל זיע"א ולעילוי נשמת הצדיקים הקדושים: רבי יעקב רבי ישראל רבי מאיר ורבי אלעזר למשפחת אביהצירא זיע"א וע"נ הגאונים הצדיקים: מרן הראשון לציון זצוק"ל זיע"א ומו"ר הרב יוסף עובדיה יוסף ומו"ר הרב יוסף מיכאל אברג'ל זצוק"ל זיע"א

פרשת השבוע
מחורת מרן
הראשון לציון זיע"א

אחדות ויחודיות

"שְׁשֵׁהּ מִשְׁמֹתֶם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֵת שְׁמוֹת הַשְּׁשֵׁה הַנוֹתְרִים עַל הָאֶבֶן הַשְּׁנֵית כְּתוּלְדָתָם" (כ"ח, י')

בבגדי הכהן הגדול, שנעשו "לכבוד ולתפארת" (ח', ב'), מופיעים שמותיהם של שנים עשר שבטי ישראל שתי פעמים, אך בסדר שונה. על כתפות האפוד היו שתי אבני שוהם, ועליהם חקוקים בפיתוחי אומן שמות בני ישראל, ששמה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנייה (כ"ח, י'); ועל האפוד עצמו היה חושן משפט, ושמות בני ישראל מסודרים בו בארבעה טורים.

והנה, על שתי אבני השוהם שעל כתפות האפוד היו חקוקים שמות בני ישראל לפי סדר תולדותם, כדעת רש"י (שם כ"ח, י'), דהיינו: על האחת – ראובן שמעון לוי יהודה דן ונפתלי, ועל השנית – גד אשר יששכר זבולון יוסף ובנימין. על פי סדר זה ישנן בכל צד כ"ה אותיות, וזאת כדי שלא יהא שוני בין השבטים. מכאן הרמז: "יכה תברכו את בני ישראל אמרו להם" – "כה" כמניין האותיות שבכל צד. בעל יאור החיים הקדוש כתב (שם כ"ח, י') סדר אחר של חקיקת שמות השבטים מאשר זה של רש"י, וכדעת הרמב"ם (הלי' ביאת המקדש פ"ט ה"י), כסדר תולדותם. וסדר שני בחושן המשפט אשר עליו היתה משבצת זהב גדולה ובתוכה ארבעה טורי אבן, ובכל טור מארבעת הטורים שלש אבנים, כל אבן בצבע שונה כצבע דגלו של אותו השבט. **כלומר** על כתפות האפוד שמות השבטים כתובים לפי סדר לידתם וכך צריך לציין אותם. אך כאשר שמים את שמותם על הלב, בחושן המשפט צריך להדגיש כי המשפט אחד הוא לכלל ישראל, ולכן "משובצים זהב במלואותם" (כ"ח, כ').

ללמדנו, כי לכל שבט יעוד אחר ומנהגים אחרים ועל כל שבט להמשיך במסורת שלו הנרמזת על ידי הצבע השונה שיש לכל אבן אך כולם מאוחדים ומלוכדים במשבצת זהב. **מבגדי** אהרן הכהן למדים אנו אחדות ישראל האמיתית מהי. אמנם כל שבט שונה בהנהגותיו; אך המשפט אחד הוא לכולם. מצד אחד, צריך כל שבט לשמור על העניין המיוחד רק לו; אך מאידך, כולם כלולים בתורה אחת, חוקה אחת ומשפט אחד. זו היא אחדות ישראל באמת.

קללת חכם אפילו על חנם

"וְאֵתֶּה תְּצַוֶּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֵיהֶם שְׂמֹן זֵית זָךְ כְּתִית לְמַאֲוֵר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד" (כ"ז, כ')

שואל בעל הטורים (שם): כיצד ייתכן שהתורה פותחת ציווי זה ללא שיוזכר שמו של משה רבינו? והרי בכל התורה כולה, משעה שנולד משה, לא היה ציווי שמשא נצטווה לומר לבני ישראל ללא שיוזכר שמו באותו העניין!

מתרץ בעל הטורים: "לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנולד משה אין סדר שלא הזכיר בה (חוץ ממשנה תורה). והטעם מפני שאמר: 'ימחני נא מספרך אשר כתבת', וקללת חכם אפילו על תנאי באה (ברכות נ"ו. מכות י"א), ונתקיים בזה". **אומרים** משם ההיד"א, שבמלה 'מספרך' רמוזה פרשת תצוה, שכן 'ספרך' – נטריקון של ספר כ', כלומר הפרשה העשרים החל מפרשת בראשית, היא פרשת "תצוה", וזהו מחני נא מספרך."

כלומר משה רבנו מסר את נפשו על עם ישראל אחרי שחטאו בחטא העגל, והתפלל מאה ועשרים תפילות, ואמר בתפילתו (ל"ב, ל"ב): "מחני נא מספרך אשר כתבת", ולא זו משם עד שמחל להם הקב"ה מחילה גמורה ואמר לו (במדבר י"ד, כ'): "סלחתי כדברך", אך משום ששחל חכם אפילו על תנאי באה, נתקיים במשה, והיה צורך למחות את שמו של משה רבנו, וקללת זאת הקב"ה בפרשת "תצוה".

וזו לשון הזוהר הקדוש (זוהר חדש ח"ב ש"ה דף א'): "פתח ואמר, יעתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. קללה דא על תנאי, וקב"ה מחיל לחוביהו בניניה דמשה; ואעפ"כ אתמחי מפרשתא מעלייתא באורייתא בפיקודא דעובדא דמשכנא, ואיחי פרשת ואתה תצוה, דהוה ליה למיכתב שמייה דמשה בכל מלה ומלה ובכל פיקודא ופיקודא דתמן, ואתמחי מכל ההיא פרשתא דלא אדכר תמן. הוי: קללת חכם אפילו על תנאי ונתקיים" (ענין עוד בזהוהר פנחס דף רמ"ו).

מכאן יש ללמוד שעל האדם לדבר במידה בלשון טובה אף על עצמו, ולא יקלל את עצמו, משום שאינו יודע עד היכן הדברים יכולים להשפיע.

(דברי מרדכי)

תנא דבי אליהו
חידושים בפרשה
מבית מדרשו

פרשת תצוה - פרשת זכור

שלושים יום לא נקראתי לבא אל המלך

מי ששם לב לתאריכים במגילה רואה דבר מעניין. ב"יג לחודש ניסן המן מפיל פור "בח"ש הראשון בשלושה עשר יום ב"ו" (אסתר ג). על-פי הגורלות והחישובים שעושה המן באותו יום, מסתבר שהתאריך הכי מתאים להשמיד את היהודים הוא "בשלושה עשר לח"ש שנים עשר הוא ח"ש אָדָר", שיחול אחד-עשר חודש אחר כך. בינתיים יוכלו להתארגן כל שונאי ישראל לשם כך. המן לא חושש שמשעה ישבש לו את התוכניות. הוא המשנה למלך אחשוורוש, שמוקל על כל העולם, והוא יודע להוביל אותו כרצונו.

באותו יום שהמן מטיל גורל הוא עוד לא יודע שאסתר יהודייה. הוא ידע את זה רק ארבעה ימים אחר כך. באותו יום אפילו המלך אחשוורוש לא יודע מאיזו אומה אסתר המלכה. "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה". גם הוא ידע את זה ארבעה ימים אחר כך, ביחד עם המן במשתה היום השני.

כל ההקדמה הזאת הופכת להיות משמעותית מאוד אם מקשיבים היטב לדברים שאומרת אסתר למרדכי היהודי ב"יג בניסן. דברים שרק היא והמלך יודעים. שים לב, היא אומרת למרדכי: "וְאֵינִי לֹא נִקְרָאתִי לְבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם". מה גונו במילים: "שלושים יום!"

חמש שנים אסתר בבית המלך מה"ח"ש הקשירי הוא ח"ש טבת בשנת שבע למלכותו" עד השנה השנים-עשרה למלכותו. בכל השנים הללו אחשוורוש אוהב את אסתר "מקל נפש". אסתר מספרת למרדכי שמשעה השתבש אצל אחשוורוש בחודש האחרון. שלושים יום לפני י"ג בניסן. ב"יג באדר, שנה בדיוק לפני היום המיועד להשמדת העם היהודי, באותו יום מתחיל ריחוק בין אחשוורוש לאסתר.

למה זה קורה? שואלת אסתר. הרי אחשוורוש לא יודע עדיין מה המשמעות של י"ג באדר. הוא לא יודע שאני יהודייה. למה בדיוק בתאריך זה הוא מתרחק ממני?

דיוקא ב"יג באדר – היום שעתיד המן לקבוע כיום להשמדת העם היהודי. כנראה שהרצון של המן להשמיד את היהודים הוא משוה עמוק מאוד שמשפיע גם על אחשוורוש בכלל בלי דעת. יש פה גזירה משמים שהמן רק מבצע אותה (מדרש רבה, אסתר ג י).

אף על גב דאיהו לא חזי מידי, מזליה חזי

להבנת העניין כדאי לראות את הגמרא במסכת מגילה ג, שמסבירה כי לפעמים אדם מרגיש משוה שהוא כלל לא יודע מהו. הגמרא מספרת על חזון דניאל (ז'): "וְנִקְרָאתִי אֵינִי דְנִיָּאל לְבָדִי אֵת הַמְּרָאָה, וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ עִמִּי, לֹא רָאוּ אֶת הַמְּרָאָה, אֲבָל תְּהֵאֲדָלָה גְּדֻלָּה עֲלֵיהֶם, וְנִבְרְחוּ בְּהִתְבַּאֵר".

האנשים שהיו איתו היו חגי, נְכָרְיָה וְנִמְלֵאכִי. הם היו נביאים, אבל הם לא ראו את החזון שרואה דניאל על אחרית הימים. מקשה הגמרא: למה נפלה על שלושת האנשים הללו "תְּהֵאֲדָלָה גְּדֻלָּה, וְנִבְרְחוּ בְּהִתְבַּאֵר"? הרי הם לא ראו את הנבואה; מתרצת הגמרא: "אף על גב דאֵינְהוּ לֹא חִזּוּ מִיָּד, אֲבָל מְזַלְיָהּוּ מִיָּהָ קָא חִזּוּ".

למרות שהם לא ראו כלום, המזל שלהם ראה את המראה הזה ולכן הם חרדו וברחו. מכאן לומדת הגמרא שאדם שלפתע תוקף אותו פחד לא ברור, שלא יזלזל בפחד הזה, אולי המזל שלו ראה משהו ולכן האדם מרגיש פחד לא ברור.

מיהו המזל של האדם? אומר רש"י שם: "שר של כל אדם למעלה". יש לכל אדם שר בשמים, והשר הזה מחובר אל האדם ומדריך אותו דרך התחושות. כשהשר רואה משהו בשמים – האדם מרגיש את הדבר בארץ, אם כי לא תמיד הוא מבין למה. זה מה שקרה לאחשוורוש. השר של אחשוורוש יודע שהיום הזה לא טוב בשביל היהודים. אחשוורוש מפסיק לאהוב את אשתו היהודייה, למרות שהוא לא יודע כלל שהיא כזאת.

יהי רצון שזנכה לפורים שמה, ולהמשיך את שמחת הפורים לכל השנה.

(אביהם של ישראל" על התורה)

הליכות עולם לו

מפסקי מרן
הראש"ל זצ"ל

הלכות פורים

קריאת המגילה:

הכל חייבין במקרא מגילה אנשים ונשים, אך הנשים אף על פי שידועות לקרוא ישמעו מן האנשים. ואם הנשים לא שמעו בבית הכנסת, יחזור ויקראנה בביתו בשביל אשתו ושאר נשים בבית. ואם קראה בבית הכנסת וחוזר וקורא לנשים, לא יברך בשבילן וגם הן לא תברכנה.

אמנם המשנה ברורה כתב שאפילו הוא כבר קרא את המגילה יברך שוב על הקריאה לנשים, בנוסח שונה: "אשר קידשנו במצוותיו וצונו לשמוע מגילה". אם אין שום גבר שיכול לקרוא בשביל אשה, היא צריכה לקרוא את המגילה בעצמה, בלי ברכות

זמן קריאת המגילה:

זמן קריאת המגילה בלילה מצאת הכוכבים עד עמוד השחר. וזמנה **ביום** מהנץ החמה עד השקיעה. ומי שהשעה דוחקת לו - יכול לקרוא מעמוד השחר.

מתנות לאביונים:

חייב כל אדם ליתן ביום פורים שתי מתנות לשני עניים לפחות, וכל המרבה ברוך יהיה. **ויתן ביום ולא בלילה**, ואם נותן כסף, צריך לתת כסף שאפשר לקנות בו לפחות 163 גרם פת. ויש אומרים פת ועוד לפת בו את הפת, וכל המרבה תע"ב. אפילו עני המתפרנס מצדקה חייב במתנות לאביונים, ויש פוסטים אותו. וכתוב בספר תורה לשמה שיוכל אביון אחד ליתן לאביון חברו, וזה ג"כ חוזר ונותן לחברו. ואפשר לתת אפילו אותו כסף בחזרה. **כנת הרמב"ם "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה שכונה, שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".**

משלוח מנות:

חייב כל אדם לשלוח לחברו שתי מנות, **ביום פורים ולא בלילה**. ודווקא שני מיני אוכלים לפחות. וצריך להיות מאכל ממש ולא מיני מתיקה, כגון: עוגיות או סוכריות, וכלשון הרמב"ם והשו"ע: "חייב לשלוח לחברו שתי מנות בשר או של מיני אוכלין". ולפחות יעשה משלוח אחד כזה. ויניח כל מין בכלי אחר בפני עצמו, ולא יניח שניהם בכלי אחד. ומשלוח מנות צריך לשלוח לגדול, אבל מתנות לאביונים אפילו נתן לקטן יצא ידי חובה. **גם האשה חייבת במשלוח מנות ומתנות לאביונים** וכל זה במשלוח מנות אבל במתנות לאביונים איש יכול לתת לאשה ואישה יכולה לתת לאיש.

סעודה:

מצוה להרבות בסעודת פורים. ועיקר הסעודה ביום, ואם עשה בלילה - לא יצא לידי חובה. ולפי הסוד טוב לאכול סעודת פורים בבוקר לפני חצות היום. והנוהגים לאוכלה אחרי חצות היום יזכרו להתפלל מנחה קודם לכן, כיון שאסור לאכול סעודה גדולה קודם מנחה. ("מאמר מרדכי" למועדים)

סיפור השבוע

מעשיהם של צדיקים

פורים

בחג הפורים היה מאזין לקריאת המגילה, ובידו מגילה כשרה.

את מצוות מתנות לאביונים היה מקיים בבוקר בתוך התפילה מייד לאחר קריאת המגילה.

מדקדק ליתן משלוח מנות בדברי מאכל של אוכל ממש, ולא בדברי מתיקה.

אוכל סעודה בבוקר כסברת המקובלים, שותה יין ונח קמעא לקיים בכך "עד דלא ידע" כדברי הרמ"א. במשך היום לא היה שותה, כי צריך להורות הלכה, ושתוי אסור להורות. משעות לפני הצהריים, היה ביתו פתוח לכל מבקשי פניו לשמחת הפורים ולקבלת ברכות, שהרב בעצמו אמר שיום פורים מסוגל לקבלת ברכות.

היה מחלק דמי פורים לילדים בחג הפורים.

מעות פורים

בחג הפורים הגיע לביתו של הרב יהודי שידע בו הרב שנצרך למעות. ציווה עליו הרב שיפתח פיו בשיר ובזמרה, ובינתיים שלח הרב שליח לרבנית להביא לו שטרות. הרב קיפל את השטרות, וכשלחף את ידו של היהודי לזיחוק וברוך", הטמין בה את השטרות.

שהחיינו על מקרא מגילה

בהתקרב חג הפורים בימי מלחמת השחרור, הייתה חסרה מגילת אסתר במקום שהותו של הרב ומשפחתו, בשכונת המטווחות של העיר. על מנת להביא קלף לכתבת מגילה, זחל הרב כשעתיים בשטח מטווח ביריות והביא קלף. ישב הרב עם אחיו רבי נעים והחלו לכתוב את המגילה בימים הסמוכים לפורים, שעות על גבי שעות ברציפות, עד שבכניסת החג, סיימו לכתוב ולתפור את המגילה החדשה.

שלושה-עשר מי יודע

סיפר הרב, שבאחד מביקוריו בחו"ל, בדרכם חזרה מתפילת ליל שבת, כשהגיעו למקום האכסניה חיכה להם הגוי בפתח המעלית, ובהגיעם פתח להם את המעלית. הרב פנה מייד לכיוון המדרגות, והחל לעלות ברגליו ואחריו כל נכבדי הקהילה (שהרי הגוי עשה את המלאכה בשבת בשביל ישראל, ואסור ליהנות ממנה). דירות האירוח היו בקומה הארבע-עשרה, והרב, ברחמנותו עליהם, סיפר להם כל הדרך סיפורים וכדומה, להקל עליהם את קושי העלייה הממושכת במדרגות. כשעברו את הקומה השתים-עשרה, ראה הרב שהגיעו ישר לקומה הארבע-עשרה. שאלם הרב לפשר הדבר, להיכן נעלמה הקומה השלוש-עשרה, והסבירו לרב, שהמספר שלוש-עשרה מסמל אצל הגויים דבר רע ומפחדים ממנו, לכן אינו ברשימת הקומות. צחק הרב ואמר: טיפשים הגויים, שלוש-עשרה זה מידות הרחמים, אבל לא נורא, העיקר חסכו לכם לעלות עוד קומה...**ודרש על זה הרב בעניין פורים ואמר:** לפיכך המן קבע את גזירתו ליום י"ג באדר, כי אצל הגויים זה סימן רע, אבל לא ידע שאצלנו עם ישראל זה י"ג מידות הרחמים ונהפך הכול לטובה. ("באור פניך")

שיעור מחצית השקל לשנה זו הוא 22 שקלים לבפש

רוצים לקיים מצוות: זכר למחצית השקל מתנות לאביונים ו"קמחא דפסחא"

במקום אחד ובהידור? בית תורה וחסד "עטרת מרדכי"

מציע לכם לקיים את שלושת המצוות בתמיכה במשפחות של תלמידי חכמים העוסקים בתורה יומם ולילה ובמשפחות רווחה נזקקות. ניתן להניח את כספי הצדקה בכל שעה בקופה המוגנת/מכשיר נדרים שבחצר בית המדרש.

לתרומה בברטיס אשראי: 08-9397933, 054-4477562

מעוניינים בקופת צדקה?
הקופה מלאה?
פנו אלינו ונגיע אליכם!
☎ ☎ ☎ ☎
העלון מוקדש לרפואתו המהירה והשלימה של:
מנחם בן נירה נר"ו
בתוך שאר חולי עמו ישראל

רוצים להקדיש יום ולילה של לימוד תורה בבית מדרשנו או ארוחה חמה יומית לנזקקים ל: ברכה, הצלחה, רפואה שלמה, דיווג הגון או לעילוי נשמת?
פנו ל: בית תורה וחסד - "עטרת מרדכי אליהו" רחוב הרב זכריה מדאר 31 רחובות.
ateretme@gmail.com | 08-9397933 | 054-4477562

העלון מוקדש לעילוי נשמת:

רחמים בן שמואל, שלום בן אסתר, ורדה שירה בת אסתר, גדליה בן יקוט, איתן בן דורית, זכריה בן אבוסעודי, שמעון בן תמר, שלמה בן יוסף, ישי בן בן־צ'קה, יוסף בן מורי יחיא, אסתר בת כמיסה, לאורה בת שרינה, רחל בת גינה, מסעודה בת כינינה,